

В'ЯЗНИЦІ В ЄВРОПІ: НАЦІОНАЛЬНІ ПРАВОВІ НОВИНИ

ЛИСТОПАД 2022

Практикуючим юристам по всій Європі буває непросто стежити за національною судовою практикою, законодавством та змінами у тюремній сфері, що вносяться виконавчою владою. У цій новинній розсилці **Європейська мережа із судового захисту прав ув'язнених, її члени та партнери по всій Європі** прагнуть інформувати національних юристів та організації громадянського суспільства в європейських країнах про найважливіші правові зміни, що стосуються тюремних питань. Ми сподіваємося, що це дозволить вам краще визначати європейські тенденції та використовувати їх у своїй юридичній практиці. Новинна розсилка охоплює правові новини у тюремній сфері **14 країн-членів Європейського Союзу, а також Росії, Молдови, України та Грузії**.

Ми вітаємо ваші відгуки про те, як зробити цю новинну розсилку новин максимально корисною для вас.

ОГЛЯД ПРАВОВИХ НОВИН В ТЮРЕМНІЙ СФЕРІ КВІТЕНЬ-ЛИПЕНЬ 2022

РАДА ЄВРОПИ ■ Російський парламент ухвалив закон, що дозволяє російській владі не виконувати рішення ЄСПЛ, які набрали законної сили після 15 березня 2022 року.

КОМПЕНСАТОРНІ ЗАСОБИ ПРАВОВОГО ЗАХИСТУ ■ У Бельгії незвичайний випадок, коли ув'язненому, якого незаконно допитали за відсутності його адвоката, як компенсацію дали полуничний пиріг, [ілюструє недоліки існуючих компенсаторних засобів правового захисту для ув'язнених у країні](#). У Болгарії суд розрахував компенсацію моральної шкоди ув'язненому, який утримувався під вартою в «нелюдських і таких, що принижують гідність» умовах (переповненість, погана гігієна, недостатнє освітлення, недостатнє медичне обслуговування тощо), [виходячи із суми соціальних виплат, що надаються особам без коштів](#).

COVID-19 ■ У Грузії було запроваджено систему пом'якшення покарання, щоб компенсувати ув'язненим обмеження, введені у в'язниці під час пандемії COVID-19. В Угорщині відвідування пенітенціарних установ було відновлено, але вони можуть відбуватися лише за повного фізичного розділення. У Португалії суд [ухвалив, що тимчасові заходи, введені у зв'язку з пандемією COVID-19, застосовуються лише до ув'язнення, а не до домашнього арешту](#).

УМОВИ ТРИМАННЯ ■ В Угорщині суд не встановив порушення основних прав ув'язненого, якого 32 рази перевозили з однієї в'язниці до іншої в поганих умовах (відсутність туалету, кайданки, відсутність ременя безпеки). Також в Угорщині суд постановив, що примус ув'язненого, який не палить, чекати у дворі разом з ув'язненими-курцями через відсутність достатньої кількості тюремної охорони дорівнює порушенню його права на життя і здоров'я. Мін'юст Росії прийняв [нову постанову, яка покращує стандарти утримання у місцях позбавлення волі](#). У Греції нове законодавство змінює умови переведення ув'язнених у «сільськогосподарські в'язниці» (табори) з низьким рівнем безпеки,

спрощуючи умови переведення, а також збільшуючи кількість правопорушень, що є підставою для виключення цього заходу. У **Бельгії** генеральний директор тюремної адміністрації оголосив про закриття однієї з двох існуючих «перехідних колоній» (невеликих в'язниць) у країні після виходу з неї приватної компанії, яка мала її експлуатувати. Також у **Бельгії** міністр юстиції оголосив про те, що незабаром будуть відкриті місця тримання під вартою для виконання коротких термінів ув'язнення.

ОСВІТА ■ У **Грузії** новий меморандум між Мін'юстом та Міністерством освіти дозволяє в'язням навчатися в університеті за допомогою системи електронного навчання. Міністерство юстиції **Португалії** нещодавно заявило, що до кінця 2022 року планує [провести курси навчання та професійної підготовки для 35% ув'язнених](#).

ЇЖА ■ **Австрійський** суд [уточнив правила забезпечення харчуванням ув'язнених](#). В **Україні** нещодавно [було ухвалено закон про порядок дій у разі примусового годування](#).

СВОБОДА СЛОВА ■ Федеральний конституційний суд **Німеччини** ухвалив, що тюремна адміністрація порушила свободу висловлення думки ув'язненого, відмовивши журналісту у проханні провести інтерв'ю.

ЗДОРОВ'Я ■ У **Болгарії** у двох окремих випадках національні суди присудили компенсацію [ув'язненому, який заразився туберкульозом у в'язниці](#), та [ув'язненому, який не отримував інсулін на регулярній основі та не був направлений для огляду](#) до зовнішніх медичних закладів. Конституційний Суд **РФ** ухвалив, що особи, які перебувають у попередньому ув'язненні, мають право на негайне оскарження відмови у проведенні медичної експертизи для встановлення відповідності стану їх здоров'я триманню під вартою. Також у **Росії** Верховний суд відхилив клопотання тюремної медичної установи про припинення виконання рішення, яке вимагає від нього надання ув'язненому зубного протезу після того, як ув'язненого було переведено до іншого регіону. Генеральний директор в'язниць **Бельгії** оголосив про роздачу безкоштовних гігієнічних прокладок усім жінкам-ув'язненим. В'язниця у **Португалії** провела [першу телеконсультацію з лікарняним відділенням](#). В **Іспанії** [суди вперше винесли рішення у справі про евтаназію у в'язницях](#).

ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ■ В **Іспанії** уряд ухвалив Королівський указ про створення нормативно-правової бази для використання інформаційних технологій у в'язницях.

ЮРИДИЧНИЙ ЗАХИСТ І ПРЕДСТАВНИЦТВО ■ **Болгарський** суд [відхилив апеляцію Національного бюро правової допомоги, яке не погодилося з присудженням гонорарів адвокату, який представляв інтереси ув'язненого](#). В **Україні** законодавчі поправки дозволили представникам ув'язнених у Міжнародному кримінальному суді відвідувати ув'язнених та надавати юридичні консультації. Верховний суд **Росії** розширив можливість оформлення доручення особам, які утримуються під вартою. У **Німеччині** Федеральний конституційний суд ухвалив, що конституційне право ув'язненого на ефективний засіб правового захисту було порушено через те, що суд не розглянув його заяви в найкоротший термін.

ЛГБТК+ ■ Головне управління реінтеграції та пенітенціарних установ **Португалії** ухвалило [нові правила, спрямовані на захист прав трансгендерних людей у в'язницях](#).

ПОЖИТТЄВЕ УВ'ЯЗНЕННЯ ■ У **Польщі**, серед інших запропонованих поправок, Міністерство юстиції бажає запровадити довічне ув'язнення без права дострокового звільнення за низку злочинів.

МОНІТОРИНГ ■ Глобальний альянс національних правозахисних інституцій (GANHRI) [знизив статус Національного превентивного механізму Угорщини через його недостатню незалежність](#). У **Бельгії** тюремна адміністрація випустила службову записку з проханням до начальників в'язниць систематично повідомляти комісіям зі спостереження про серйозні інциденти. У **Франції** голова Колегії адвокатів Тулузи відвідав місцеву в'язницю та оцінив виконання урядом тимчасової ухвали, винесеної судом кілька місяців тому.

ПОПЕРЕДНЄ УВ'ЯЗНЕННЯ ■ **Польський** уряд оголосив про внесення низки поправок до закону про центри попереднього ув'язнення, де після відбуття тюремного ув'язнення утримуються люди з психічними розладами, визнаними небезпечними.

ТЮРЕМНЕ ПРАВО ■ У Франції набрав чинності [Пенітенціарний кодекс, що містить усі правові положення щодо в'язниць](#).

ТЮРЕМНИЙ ПЕРСОНАЛ ■ Тюремні службовці австрійської в'язниці направили директору в'язниці офіційний лист, у якому стверджували, що вони «втратили контроль» над установою, і згадували про численні серйозні проблеми в управлінні.

ТЮРЕМНА СТАТИСТИКА ■ Уряд Литви [схвалив будівництво нової в'язниці](#), першої з відновлення незалежності країни, призначеної для збільшення особистого простору на одного ув'язненого. Міністр юстиції Португалії [оголосив про створення місця утримання для 600 нових в'язнів](#). В Угорщині, згідно з новою статистикою, опублікованою урядом, кількість осіб, які перебувають під вартою до суду, зросла на 25% у період з 2020 по 2021 рік. Дані, надані урядом Молдови, показують, що [більше половини в'язниць досі переповнені](#). Також у Молдові наказом Міністерства юстиції [було збільшено офіційну місткість пенітенціарних установ, що призвело до зменшення особистого простору на одного ув'язненого](#). Нарешті, у Молдові [влада обмежено використовувала закон про амністію, ухвалений у 2021 р.](#), у тому числі – щоб зменшити переповненість в'язниць, згідно з останніми статистичними даними.

В'ЯЗНИЦІ У ВІЙСЬКОВИЙ ЧАС ■ За повідомленнями низки ЗМІ та НУО, російська приватна військова компанія «Вагнер» [активно вербує засуджених із численних російських виправних колоній для участі у своїх військових операціях в Україні](#). В Україні [новий закон регулює звільнення засуджених та військовополонених для майбутнього обміну](#).

ПРИВАТНЕ ТА СІМЕЙНЕ ЖИТТЯ ■ Верховний суд Росії розширив список установ, з якими ув'язнений може переписуватися за умов повної конфіденційності. Верховний суд Угорщини ухвалив, що розміщення ув'язненого на відстані понад 200 км від його родичів не є порушенням його прав. Ряд поправок до Кодексу виконання покарань Литви збільшує кількість відвідувань та телефонних дзвінків, на які мають право ув'язнені (реформа також вносить суттєві зміни до сфер роботи, режимів тримання під вартою та електронного моніторингу). Австрійський суд відхилив заяву ув'язненого, який просив дозвіл на купівлю ноутбука на гроші, зароблені ним у в'язниці, і вважав заявлену мету цієї покупки («освіта») «неконкретною». У Німеччині Федеральний конституційний суд ухвалив, що піддаючи ув'язненого вибірковим перевіркам сечі під наглядом у присутності тюремного персоналу, тюремна адміністрація порушила право ув'язненого на недоторканність приватного життя. Конституційний суд Польщі ухвалив, що закон, який забороняє члену сім'ї затриманого в праві подати скаргу на відмову прокурора дозволити затриманому зв'язатися з членом сім'ї телефоном, є конституційним. У [запиті про попереднє рішення, направлене до Суду ЄС](#), Верховний суд Італії запитав, чи сумісна видача матері, яка живе з неповнолітніми дітьми, з європейським законодавством про права людини.

РЕЛІГІЯ ■ Австрійський парламент ухвалив [резолуцію про збільшення коштів на пастирське піклування та релігійне служіння у в'язницях](#).

БЕЗПЕКА ■ У землі Північний Рейн-Вестфалія, Німеччина, новий Закон про в'язниці посилює мету безпеки тюремної системи (і допускає більший відступ від принципу одиночної камери). В Іспанії в новій інструкції, прийнятій Генеральним секретаріатом пенітенціарної адміністрації, [перелічені нові зони в'язниць, де мають бути встановлені камери відеоспостереження, та зазначені умови, за яких можна отримати доступ до запису](#).

КОРИГУВАННЯ ВИРОКУ ■ У Бельгії набула чинності реформа, яка наділяє правозастосовчі суди повноваженням приймати рішення про коригування вироків для всіх категорій ув'язнених. Також у Бельгії новий [закон дозволяє достроково звільняти ув'язнених за шість місяців до закінчення терміну їх покарання](#). Національний суд Іспанії (Audiencia Nacional) ухвалив, що при розгляді питання про надання тимчасової відпустки ув'язненим, засудженим за терористичні злочини, [позитивні показники гарної поведінки та реінтеграції переважають над вимогою явного прохання вибачення у жертв](#). В Італії трибунал ухвалив, що державний службовець, засуджений за корупцію за обтяжливих обставин, чия співпраця з правосуддям була визнана суддею пом'якшувальною обставиною злочину, може запросити доступ до інших форм покарання, крім позбавлення волі, відразу після суду без необхідності перевірки з боку magistratura di sorveglianza (наглядової судової влади). У Чехії Конституційний суд нагадав, що жодна категорія ув'язнених не може бути виключена з можливості умовно-дострокового

звільнення, та уточнив критерії, які мають використовувати звичайні суди при розгляді питання про надання другого умовно-дострокового звільнення для того ж вироку до ув'язнення.

ТОРТУРИ ■ У Росії набрав чинності новий закон, який змінює формулювання визначення катувань у російському кримінальному законодавстві.

ПЕРЕВЕДЕННЯ ■ Болгарський суд ухвалив, що [рішення тюремної адміністрації про переведення ув'язненого, зокрема через його поведінку, було свавільним та незаконним](#). Верховний суд Польщі ухвалив, що [засудженого польського громадянина з подвійним громадянством може бути передано іншій державі для відбування тюремного ув'язнення](#).

РОБОТА ■ Австрійський суд ухвалив, що ув'язнений, який не може працювати внаслідок дисциплінарного стягнення, не може отримати компенсації. У Франції найм ув'язнених на роботу у в'язницях виробляється у вигляді «тюремного трудового договору». У Болгарії Верховний адміністративний суд ухвалив, що [рішення директора в'язниці про усунення ув'язненого від роботи має підлягати судовому перегляду](#).

ЧИТАЙТЕ ПОВНУ ВЕРСІЮ НА НАШОМУ САЙТІ>>

Особлива подяка нашим [членам та асоційованим партнерам](#) за спільну роботу над цією новинною розсилкою!

**EUROPEAN
PRISON
LITIGATION
NETWORK**

www.prisonlitigation.org

21 тер рю Вольтер

75011 Париж

Франція

contact@prisonlitigation.org

Ця новинна розсилка фінансується Європейським Союзом та Фондом Роберта Карра. Проте висловлені погляди та думки належать виключно авторам і не обов'язково відображають думку Європейського Союзу, Європейської комісії чи Фонду Роберта Карра. Ні Європейський Союз, ні Європейська комісія, ні Фонд Роберта Карра не несуть за них відповідальності.

**ROBERT
CARR
FUND** For civil
society
networks

